ДУК «Бібліятэчная сетка Хоцімскага раёна»
Дзіцячая бібліятэка-філіял

Любі, шануй, ведай родную мову!

Віртуальная выстава

Мова… Наша родная мова… Колькі мілагучнасці, таемнасці ў гэтым слове. Залатыя лісцікі на дрэвах, кожная птушка, кожная кветка і, канешне чалавек – усе маюць сваю мову. “Самы найвялікшы і бясспрэчны закон жыцця – гэта людская мова, праз якую чалавек стаў вышэй за ўсіх істот пад сонцам”, - пісаў знакаміты Янка Купала. Сапраўды, чалавечую мову нельга параўнаць з мовай птушак, жывёл, раслін. Яна з’яўляецца больш прыгожай, мілагучнай, дзякуючы ёй людзі размаўляюць, вучацца, дасягаюць сваёй мэты, але нашу родную мову трэба аберагаць, трэба не саромецца яе. У былыя часы людзі якім трэба было адрачыся ад роднай мовы, ад Радзімы вельмі пакутавалі.

“Наша мова – гэта народны скарб. Яго нельга не шанаваць, як нельга не шанаваць родны народ”, - з хваляваннем гаварыў Іван Мележ. Адзін вельмі знакаміты чалавек гаварыў: “Мова ласкавая і мілагучная, як песня”. Таму мы павінны “спяваць”, гаварыць на сваёй мове, вучыць іншых размаўляць на ёй. “Чалавек – гэта цэлы свет”, - сказаў Кузьма Чорны. Значыць, чалавек можа ўсё: можа ўзбагаціць нашу мову, можа аберагаць яе, змагацца за яе, каб не страціць зусім. “Хто забыў сваіх продкаў – сябе згубіў, а хто забыў сваю мову – усё згубіў”.

Мова – гэта тое, без чаго не можа жыць ніводны чалавек. Любі сваю мову за тое, што яна прыгожая і мілагучная, што яна дае людзям тое, без чаго нельга жыць. Любі сваю мову за тое, што яна самая найлепшая за ўсе іншыя мовы.

Мову неабходна аберагаць і шанаваць. Мова і мы – гэта адзінае на свеце. Так павінен думаць кожны беларус. Любоў да яе павінна праяўляцца ў кожным нашым дзеянні і ўчынку. Мова – гэта наша спадчына.

Ад знака да літары

Ідзі, народзе ўваскрэслы,
Да светлай шчырасці ідзі,
З пісьменствам,
Гэтай сілай новай,
Шчаслівы лёс сабе знайдзі!
Смялей! Народнасць не загіне,
Дзе з цемры светач паўстае!

С. Міхайлоўскі

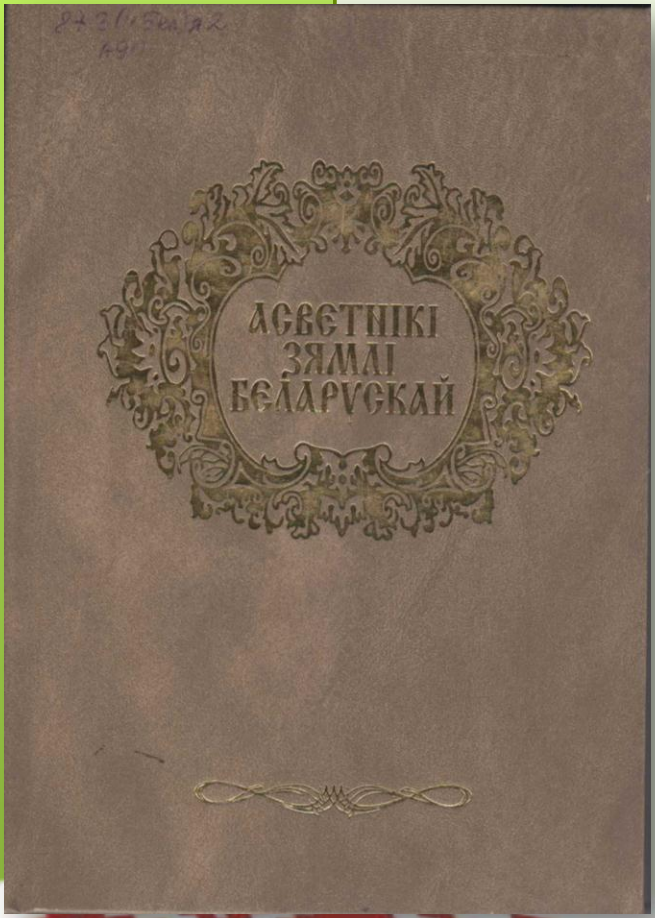

Асветнікі зямлі беларускай : X — пачатак XX ст. : энцыклапедычны даведнік / рэдкалегія: Г. П. Пашкоў [і інш.] ; мастак У. М. Жук. — 2-е выданне — Мінск : Беларуская Энцыклапедыя, 2006. — 496 с. : іл.

У кнізе змешчаны матэрыялы пра жыццёвы і творчы шлях каля 750 прадстаўнікоў філасофскай і грамадскай думкі Беларусі ад старажытных часоў да пачатку 20 стагоддзя. Сярод іх дзяржаўныя, грамадска-палітычныя і рэлігійныя дзеячы, філосафы і педагогі, пісьменнікі і мастакі, кампазітары і музыканты, выдаўцы і бібліятэкары, прыродазнаўцы, падарожнікі і краязнаўцы, удзельнікі нацыянальна-вызваленчага і рэвалюцыйнага руху, незалежна ад нацыянальнай прыналежнасці, грамадскай пазіцыі і светапогляду. Выданне разлічана на навукоўцаў, студэнтаў і навучэнцаў, усіх тых, хто цікавіцца пытаннямі гісторыі, развіцця грамадскай думкі і асветы на Беларусі

Бутрамееў, У. Вялікія і славутыя людзі зямлі беларускай : для малодшага і сярэдняга школьнага ўзросту / У. Бутрамееў ; мастак М. Рыжы. — 4-е выданне — Мінск : Беларуская Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2005. — 128 с. : іл.

Кніга У. Бутрамеева знаёміць дзяцей з выдатнымі гістарычнымі асобамі беларускай зямлі. У займальнай папулярнай форме выкладае старажытную гісторыю Беларусі, вучыць любіць свой край. Будзе цікавай для ўсіх, хто жадае ведаць гісторыю Беларусі.

Кніга багата ілюстравана.

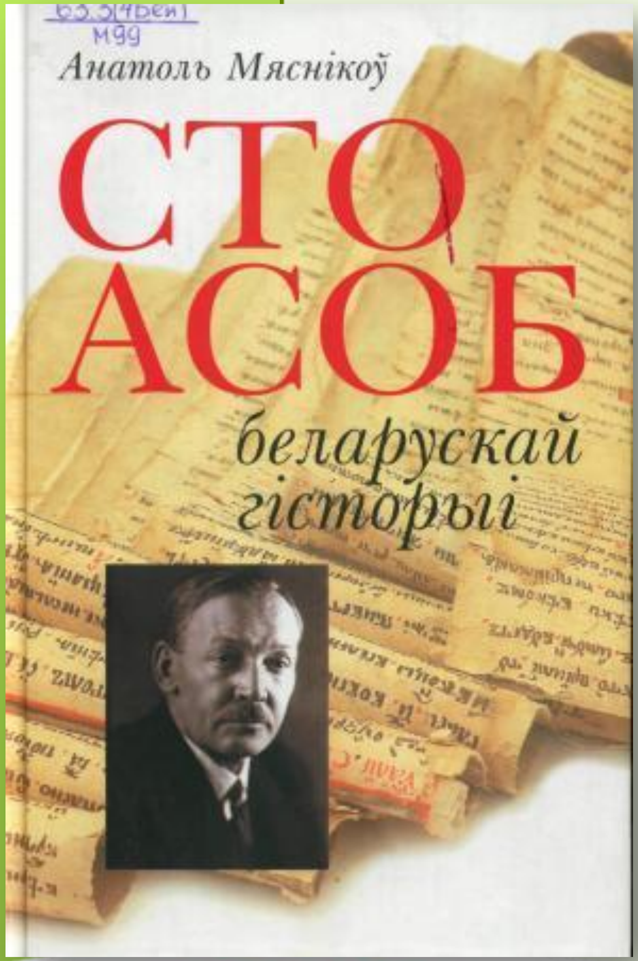

Мяснікоў А. Ф. Сто асоб беларускай гісторыі : гістарычныя партрэты / Анатоль Мяснікоў. — 2-е выданне, дапрацаванае. — Мінск : Літаратура і Мастацтва, 2009. — 344 с.

У гісторыі кожнай краіны самы адметны і значны след пакідаюць, як вядома, яе вялікія і знакамітыя асобы: уладары, асветнікі, гісторыкі, дойліды, пісьменнікі, мастакі, музыкі ды іншыя выбітныя постаці. "Сто асоб беларускай гісторыі" – першая кніга, дзе пад адной вокладкай аўтар сабраў найбольш вядомыя біяграфічныя партрэты вось такіх неардынарных людзей нашай Бацькаўшчыны. На працягу стагоддзяў па-рознаму адносіліся да іх улады і грамадства. Адных славілі, узносілі ў свой час, іншых – ганьбілі, знеслаўлялі, каралі... Але самы правідны суддзя – гэта час, які сёння вынес верны прысуд героям кнігі: пра іх маюць права ведаць усе.

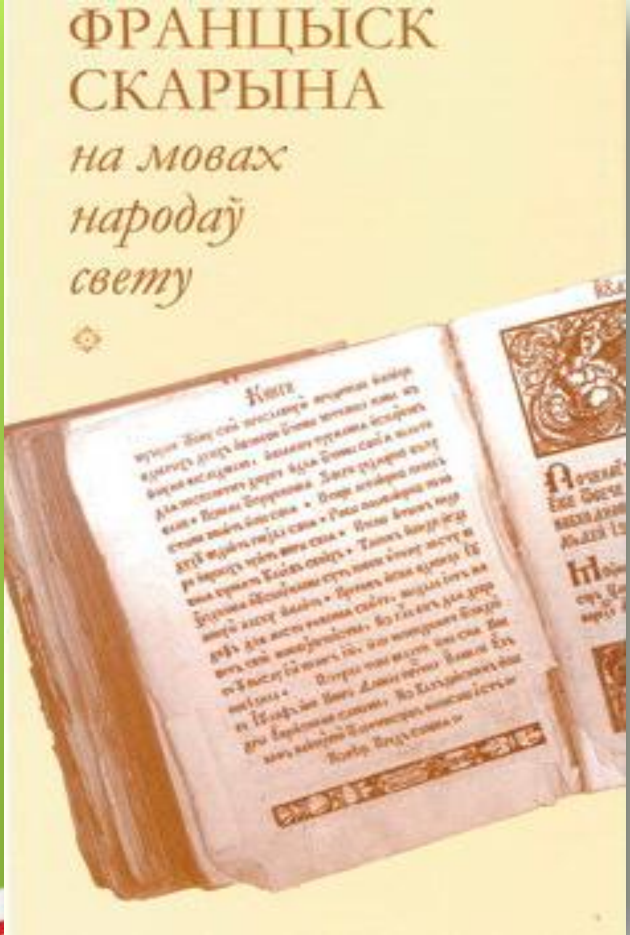

Францыск Скарына на мовах народаў свету / укладальнік Алесь Карлюкевіч ; прадмова Алеся Сушы. — Мінск : Звязда, 2014. — 136 с. : іл.

У выданні ўпершыню прадстаўлены пераклады прадмовы Францыска Скарыны да кнігі "Юдзіф" на 64 мовы народаў свету: тэксты прадстаўлены на рускай, англійскай, балгарскай, італьянскай, кітайскай, польскай, французскай, японскай і іншых мовах выданняў.64 дарогі да чытача, 64 сцежкі асэнсавання слоў беларускага першадрукара, выкладзеных душой і сэрцам амаль 5 стагоддзяў таму.

Вылучаецца кніга і багатым ілюстрацыйным матэрыялам: старонкі выдання ўпрыгожаны гравюрамі Францыска Скарыны, а напрыканцы кнігі – выявы тытульных лістоў скарынаўскіх выданняў.

Ключ да ўсіх навук

Граматычны лад нашай мовы настолькі дасканалы, што дае магчымасць пабудаваць любую фразу, выказаць любую думку.

К. Крапіва

Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі. — Мінск : Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі Рэспублікі Беларусь, 2008. — 144 с.

Збор правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі, зацверджаных Законам Рэспублікі Беларусь ад 23 ліпеня 2008 года. Адрасуецца самаму шырокаму колу карыстальнікаў.

Беларускі арфаграфічны слоўнік / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Інстытут мовы і літаратуры імя Я. Коласа і Я. Купалы ; укладальнікі : Л. П. Кунцэвіч, І. У. Кандрацэня ; пад рэдакцыяй А. А. Лукашанца. — 2-е выданне, — Мінск : Беларуская навука, 2010. — 695 с.

Новы беларускі арфаграфічны слоўнік грунтуецца на правілах, якія ўводзяцца ў дзеянне Законам Рэспублікі Беларусь "Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі", прынятым у 2008 г. Аснову амаль 700-старонкавага слоўніка складаюць найбольш пашыраная агульнаўжывальная лексіка, а таксама словы, якія могуць выклікаць цяжкасці пры напісанні. Слоўнік мае нарматыўны характар і разлічаны на вучняў сярэдніх школ, навучэнцаў сярэдніх спецыяльных устаноў, абітурыентаў, настаўнікаў беларускай мовы, выкладчыкаў і студэнтаў, а таксама ўсіх, хто карыстаецца пісьмовай беларускай мовай.

Слоўнік беларускай мовы / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Інстытут мовы і літаратуры імя Я. Коласа і Я. Купалы ; укладальнік Н. П. Еўсіевіч і [інш.] ; навуковы рэдактар А. А. Лукашанец, В. П. Русак. — Мінск : Беларуская навука, 2012. — 916 с.

Найбольш поўны акадэмічны слоўнік беларускай мовы, падрыхтаваны з улікам змен, што адбыліся ў адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі». У аснову рэестра слоўніка, які ўключае каля 150 тыс. слоў, пакладзены рэестр «Слоўніка беларускай мовы» 1987 года выдання, значна дапоўнены лексікай, што ўвайшла ва ўжытак у апошнія дзесяцігоддзі, а таксама лексікай, якая можа выклікаць цяжкасці пры напісанні па новых правілах.

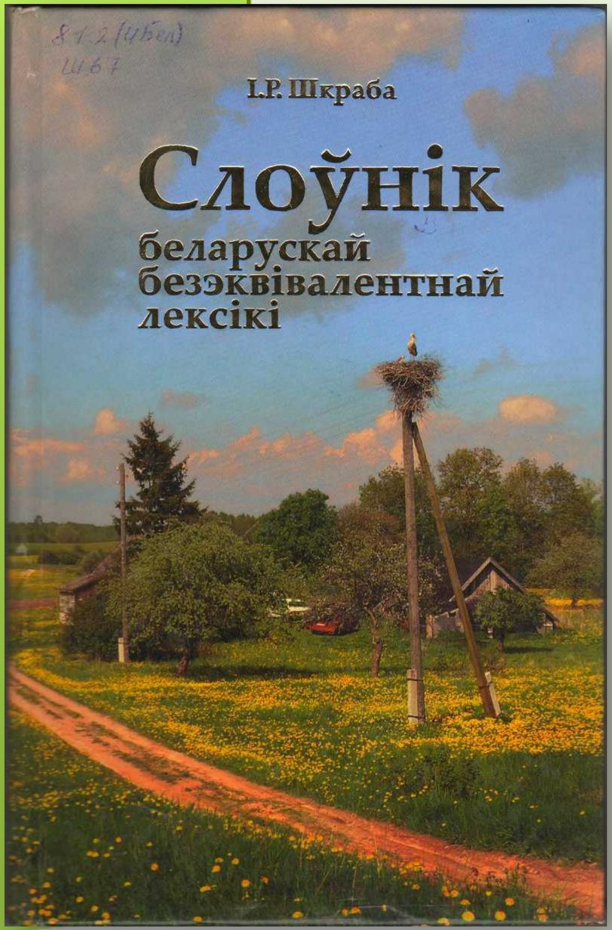

Шкраба, І. Р. Слоўнік беларускай безэквівалентнай лексікі (у рускамоўным дачыненні) / І. Р. Шкраба. — Мінск : Беларуская Энцыклапедыя Імя П. Броўкі, 2008. — 320 с.

У Слоўніку раскрываецца значэнне слоў, якія належаць да безэквівалентнай лексікі беларускай мовы з пункту гледжання яе праекцыі на рускую. Слоўнік прызначаны найперш для ўсіх тых, хто працуе са словам прафесійна — выкладчыкаў, студэнтаў-філолагаў, перакладчыкаў, журналістаў, рэдактараў. Ён таксама можа стаць карысным даведнікам для тых, хто пачынае вывучаць беларускую мову і пашырае свой лексікон. Безэквівалентная лексіка цікавая і ў пазнавальным плане, бо яна адлюстроўвае ўплыў акалічнасцей жыцця і дзейнасці чалавека на фарміраванне нацыянальнай сістэмы значэнняў мовы.

Клышка, М. К. Слоўнік сінонімаў і блізказначных слоў / М. І. Клышка. — Мінск : Беларуская Навука, 2005. — 292 с.

«Слоўнік сінонімаў і блізказначных слоў» беларускай мовы – асноўнае ў рэспубліцы выданне такога роду. Тут сабрана больш за 11 тысяч слоў, як асноўнага слоўнікавага саставу, так і матэрыял спецыфічных пластоў (размоўна-бытавая лексіка, фразеалагізмы, устойлівыя злучэнні) беларускай мовы. Лексічны матэрыял ілюструецца прыкладамі з мастацкай літаратуры, твораў фальклору, перыядычных і навукова - даведачных выданняў. Слоўнік ставіць сваёй мэтай задаволіць запатрабаванні моўнай практыкі: кола чытачоў, якія добра валодаюць беларускай мовай. Разам з тым ён з'явіцца каштоўным дапаможнікам для тых, хто мае намер вывучыць беларускую мову, авалодаць яе багаццем.

Слаўнае багацце мовы

Адкрываю, як свет, нанова
Беларускае роднае слова

А. Канапелька

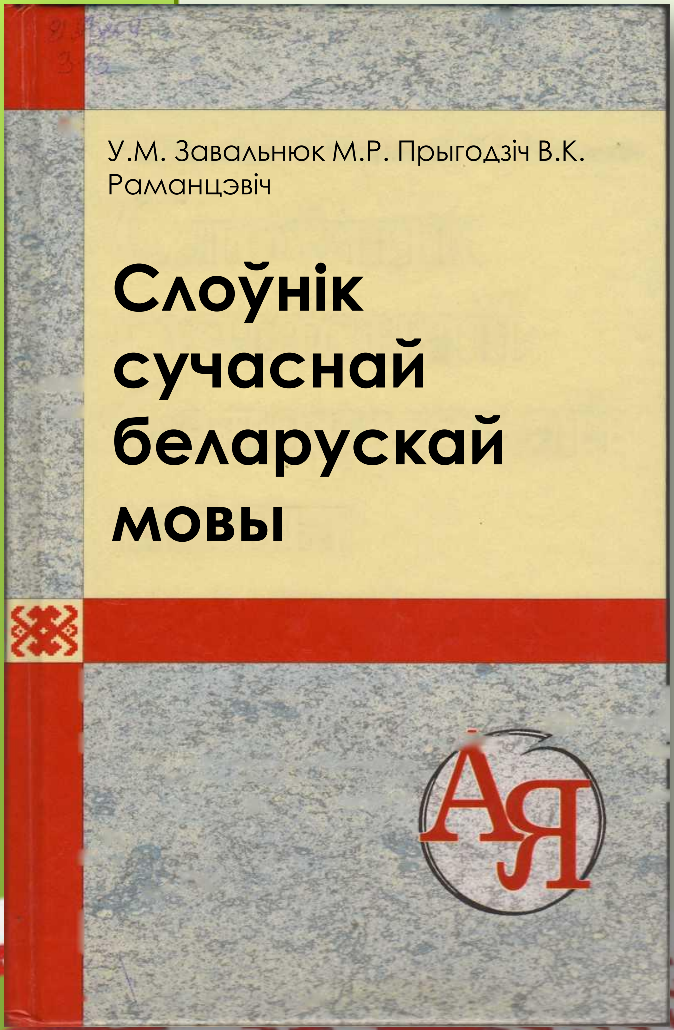

Завальнюк, У. М. Слоўнік сучаснай беларускай мовы / У. М. Завальнюк, М. Р. Прыгодзіч, В. К. Раманцэвіч ; пад агульнай рэдакцыяй М. Р. Прыгодзіча, У. М. Завальнюка. — Мінск : Народная асвета, 2009. — 399 с.

У выданні прадстаўлена лексіка сучаснай беларускай літаратурнай мовы.

Слоўнік прызначаны для школьнікаў, студэнтаў, настаўнікаў і ўсіх, хто дбае пра чысціню і выразнасць роднай мовы.

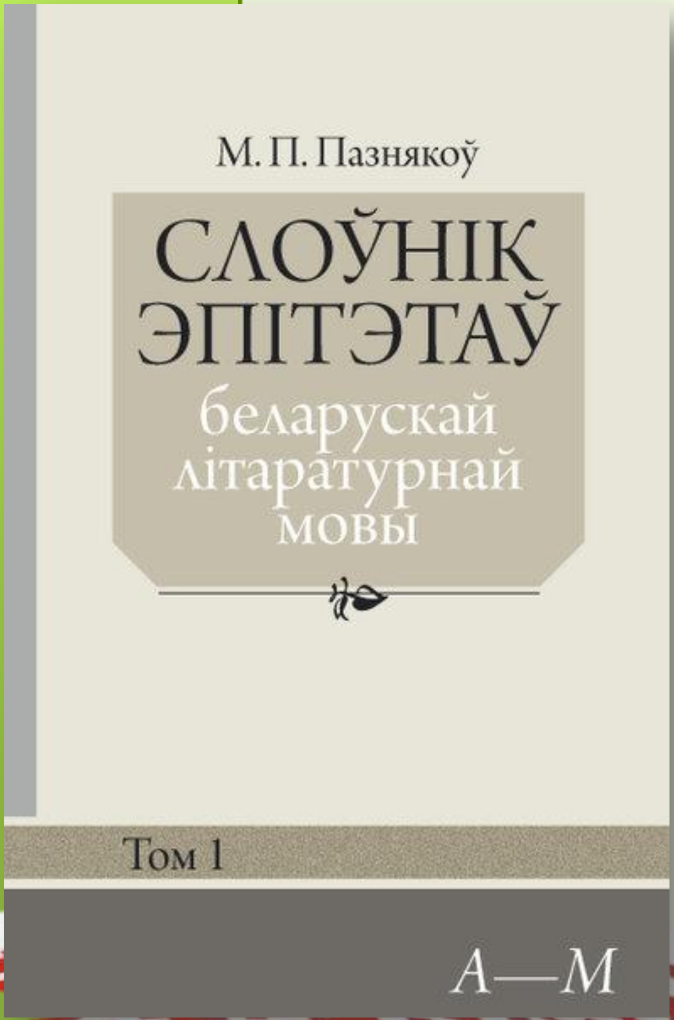

Пазнякоў, М. П. Слоўнік эпітэтаў беларускай літаратурнай мовы : у 2 т. / М. Пазнякоў. — Мінск : Літаратура і Мастацтва, 2012. — 1 т.

У слоўніку сабраны і пададзены па семантычных групах эпітэты да амаль 450 найбольш ужывальных назоўнікаў беларускай мовы. Лексічны матэрыял ілюструецца прыкладамі з мастацкай літаратуры, фальклору, перыядычных і навукова-даведачных выданняў.

Праца разлічана на пісьменнікаў, перакладчыкаў, рэдактараў, журналістаў, работнікаў радыё, тэлебачання і друку, выкладчыкаў, студэнтаў, вучняў сярэдніх школ, а таксама ўсіх, хто цікавіцца беларускай мовай.

Іўчанка, В. І. Беларуская арфаграфія : апавяданні і гісторыі / В. І. Іўчанка. — Мінск : Пачатковая школа, 2010. — 304 с. — іл.

У навукова-папулярным выкладзе падаюцца “Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”, зацверджаныя Законам Рэспублікі Беларусьад 23 ліпеня 2008 г. Апавяданні суправаджаюцца гістарычнымі каментарыямі і займальным матэрыялам. Новая рэдакцыя правапісу супастаўляецца з “Правіламі” (1959). Цяжкія правапісныя выпадкі разглядаюцца на прыкладах канкрэтных лінгвістычных сітуацый. Кніга прызначаецца для настаўнікаў, журналістаў і рэдактараў, вучняў і студэнтаў.

Лепешаў, І. Я. Слоўнік фразеалагізмаў : у 2 т. / І. Я. Лепешаў. — Мінск : Беларуская Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2008. — 2 т.

У слоўніку даецца апісанне каля 7 тысяч фразеалагізмаў сучаснай беларускай літаратурнай мовы. Кожны з іх атрымлівае граматычную, стылістычную і семантычную характарыстыку. У апошнюю ўваходзяць тлумачэнне фразеалагізма, адлюстраванне яго мнагазначнасці, варыянтнасці, сінанімічнай і антанімічнай сувязей. Слоўнік прызначаны для спецыялістаў-мовазнаўцаў, пісьменнікаў, журналістаў, настаўнікаў, студэнтаў, усіх, хто цікавіцца беларускай мовай.

Вялікі дар нашчадкам

Быць Беларусам –
Гэта значыць
Свайго ні гуку не забыць,
Усё чужое перайначыць,
Каб Беларусі вечнай быць!

Быць Беларусам –
Гэта значыць
За родны край згараць на дым,
Па-беларуску чуць і бачыць
На гэтым свеце і на тым.

Р. Барадулін

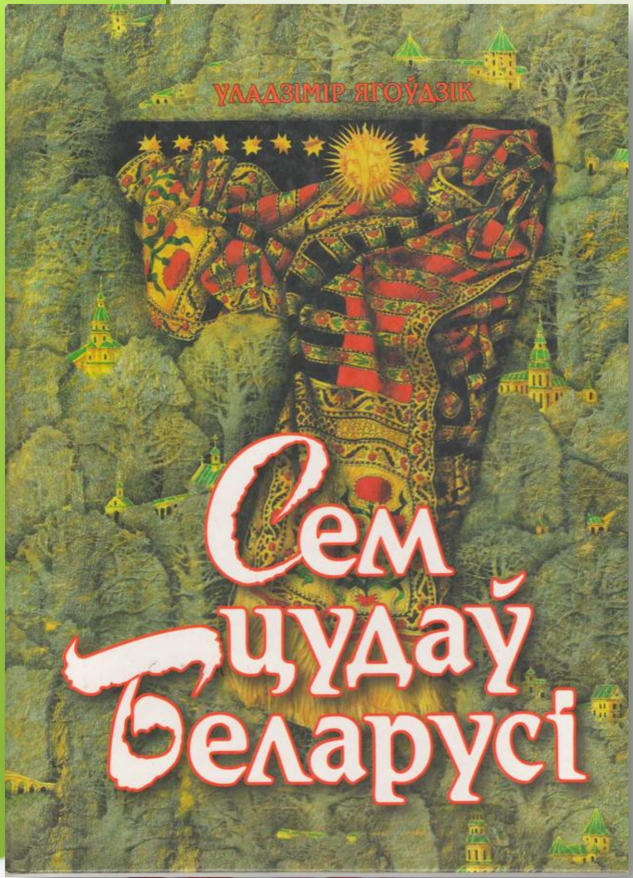

Сем цудаў Беларусі : для малодшага і сярэдняга ўзросту / Уладзімір Ягоўдзік ; мастак П. Татарнікаў. — Мінск : Кавалер Паблішэрс, 1999. — 30, [1] с.

Гэта кніга, створаная на мяжы XX і XXI стагоддзяў, адкрывае серыю літаратурна-мастацкіх выданняў з аднайменнай назвай «Сем цудаў Беларусі». У наступных кнігах серыі - легенды пра чароўныя пацеркі - рэкі і азеры, апавяданні аб легендарных беларускіх гарадах, рэдкіх і зніклых птушках і жывёлах нашага краю, а таксама шмат іншага цікавага і пазнавальнага.

Славутыя родам сваім : для малодшага і сярэдняга школьнага ўзросту / Анатоль Бутэвіч ; ілюстрацыі П. Татарнікава. — Мінск : Мінская фабрыка каляровага друку, 2006. — 30, [1] с. — (Сем цудаў Беларусі).

Чарговая кніга з серыі “Сем цудаў Беларусі” прысвечана лёсам толькі некаторых прадстаўнікоў даўніх і знакамітых родаў, што жылі некалі на беларускай зямлі. Многія праявілі сябе мецэнатамі, падтрымлівалі развіццё навукі, культуры і мастацтва, спрыялі пашырэнню адукацыі сярод простага люду. Напамінкам пра іхнюю магутнасць і дасведчанасць засталіся крэпасці, замкі, палацы, цэрквы, касцёлы, іншыя выдатныя збудаванні, што дагэтуль захаваліся на нашай зямлі. А яшчэ ў іхніх дварах і маёнтках былі сабраны багатыя бібліятэкі, дзе захоўваліся не толькі каштоўныя рукапісныя і друкаваныя кнігі, але і шматлікія дакументы па гісторыі, унікальныя архівы.

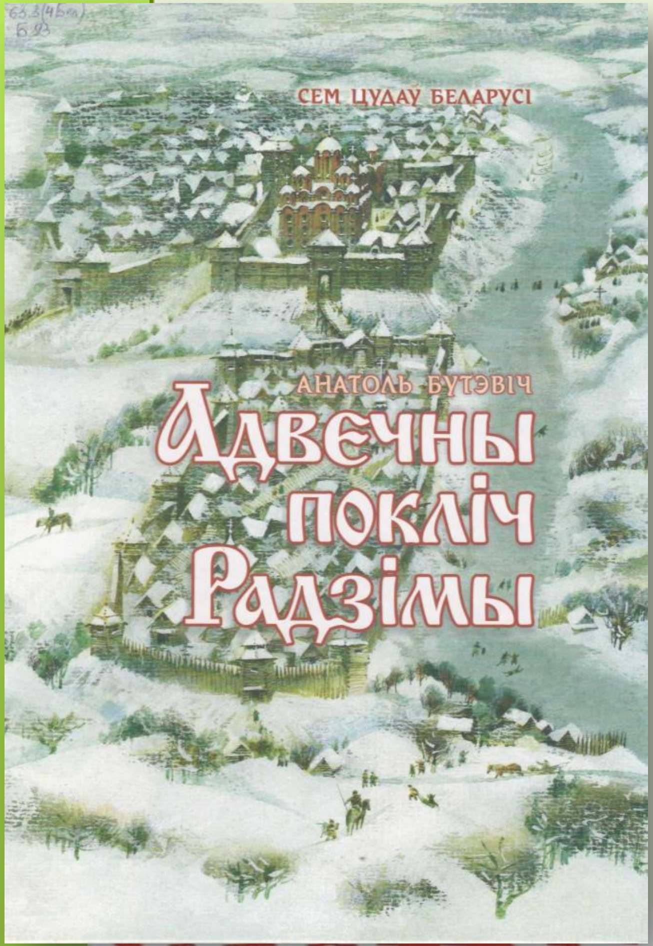

Адвечны покліч Радзімы : для малодшага і сярэдняга школьнага ўзросту / Анатоль Бутэвіч ; ілюстрацыі П. Татарнікава. — Мінск : Мінская фабрыка каляровага друку, 2004. — 27, [4] с. — (Сем цудаў Беларусі).

Цягам пяці стагоддзяў узвышае людскі дух цудатворны Мінскі абраз Божай Маці. Прамудрасцю Боскай асвятляе беларускі шлях Полацкая Сафійка. Згублены ў часе крыж Льва Сапегі праменіцца не толькі святасцю, а і душэўнай шчырасцю і шчодрасцю яго стваральніка і фундатара. Дагэтуль уражвае пранiклівай мудрасцю і ўсебаковай дасведчанасцю беларускі паэт-лацініст Мікола Гусоўскі, аўтар выдатнай паэмы-хваласпеву ў гонар Вітаўта Вялікага “Песня пра зубра”. Пра гэтыя залацінкі-цуды роднай Беларусі ідзе расказ у выданні.

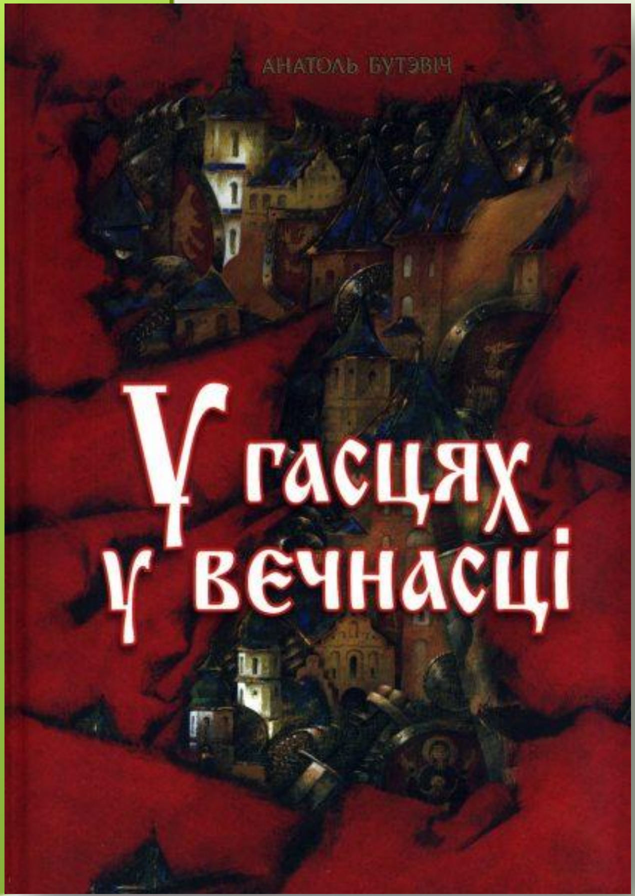

У гасцях у вечнасці : для малодшага і сярэдняга школьнага ўзросту / Анатоль Бутэвіч ; ілюстрацыі П. Татарнікава. — Мінск : ВТАА "Кавалер Паблішэрс ", 2001. — 27, [4] с. — (Сем цудаў Беларусі).

Як вядома, на пачатку было Слова. І Слова было ў Бога. І Богам было Слова. У Слове пульсавала жыццё, і Слова з'яўлялася святлом для людзей. Пасля словы пачалі складвацца ў сказы, сказы - у рознага кшталту аповяды. І паплыло, забурліла, заштарміла слоўнае мора, усё больш адыходзячы ад сваёй першаасновы. А ў моры гэтым пачало тануць тое першаснае і глыбокае, адзінае і магутнае Слова, якое было на пачатку.

Перуновага племені дзеці : для малодшага і сярэдняга школьнага ўзросту / Анатоль Бутэвіч ; [ілюстрацыі П. Ю. Татарнікава]. — Мінск : Мінская фабрыка каляровага друку, 2008. — 27, [4] с. — (Сем цудаў Беларусі).

Пярун. Ляля. Лада. Род. Купалле. Зюзя. Жыжа. Сварог. Жыцень... Не адно стагоддзе з імі жылі, на іхнім прыкладзе вучыліся быць добрымі, шанаваць бацькоў і старэйшых людзей. Дахрысціянская вера беларусаў была прасякнута культам дабра і культам продкаў. Гэтыя рысы захаваліся і пасля прыняцця хрысціянства.

Даўнія міфічныя героі нібыта клічуць зазірнуць за намітку гісторыі, за яе небакрай, каб даведацца: а што ж было там і тады, дзе і калі не было нас? Бо веданне сваёй гісторыі — гэта добры шанц не знікнуць у невядомасці, не растварыцца ў часам багацейшай і больш даследаванай гісторыі іншых народаў. Гэта выдатная магчымасць адчуць повязь часу, еднасць лёсу, адказнасць за тое, што было да нас, і за тое, што застанецца пасля нас.

Чарадзеі роднага слова

Нізашто не скажаш
Лепш не выкажаш радасці, болю
У адзіным, адным толькі слове,
Як на мове сваёй, роднай мове!

А. Дзяржынскі

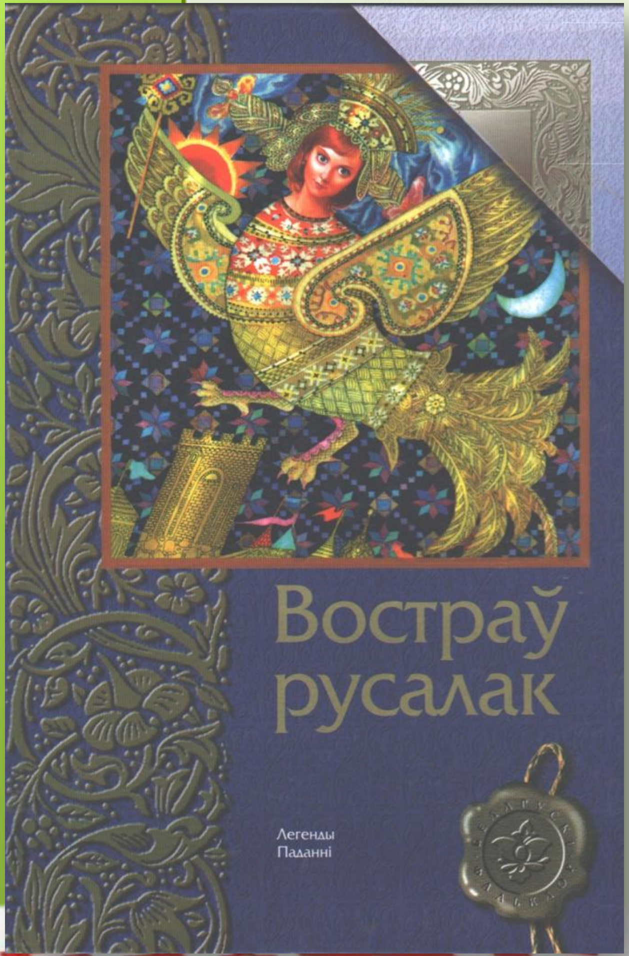

Востраў русалак : легенды, паданні / укладальнік У. К. Казько ; мастак Т. П. Беразенская. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2009. — 135 с. : іл. — (Беларускі фальклор).

Адну з найважнейшых старонак беларускага народнага эпасу складаюць легенды – невялікія фальклорныя або літаратурныя апавяданні, у аснове якіх ляжаць аповеды пра нейкую незвычайную падзею або геранічны ўчынак выдатнага чалавека. У гэтым зборніку уключаны малавядомыя шырокаму чытачу творы, дзе падаюцца старажытныя міфалагічныя ўяўленні пра паходжанне Сусвету, Зямлі, чалавека, раслін, жывел, дзе чалавек рабіў спробы разабрацца ў прычынах розных захворванняў, выказваў адносіны простых людзей да Бога, святых і іх антыподаў – чарцей, ведзьмакоў.

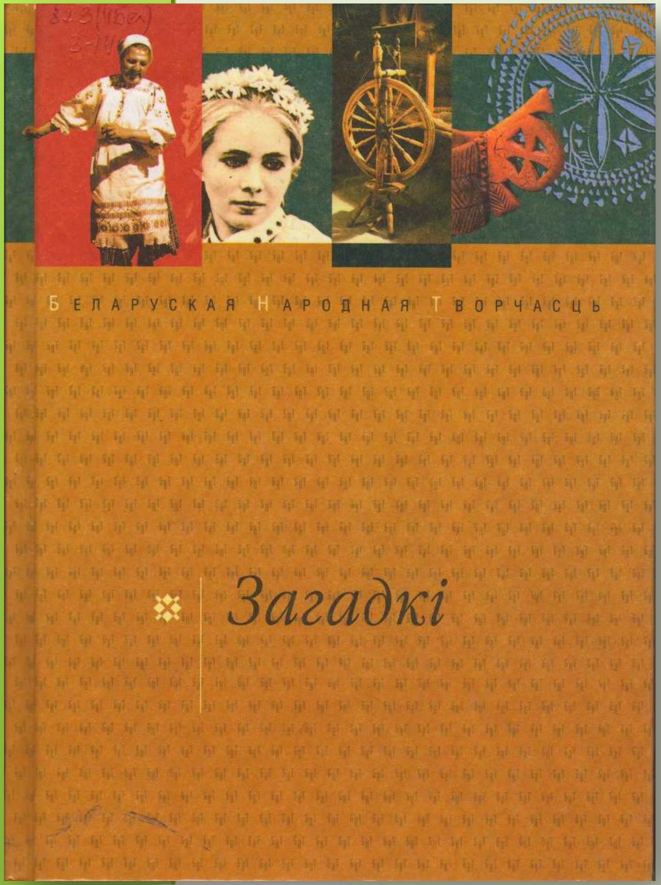

Загадкі / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору ; складальнікі : М. Я. Грынблат, А. І. Гурскі ; рэдактар тома : А. С. Фядосік. — 2-е выданне, выпраўленае і дапрацаванае — Мінск : Беларуская Навука, 2004. — 363 с. — (Беларуская народная творчасць).

Том «Загадкі» ўпершыню выйшаў у 1972 г.

Загадкі належаць да тых жанраў беларускага фальклору, у якіх найбольш ярка праявілася мудрасць народа, яго тонкая жыццёвая назіральнасць, любоў да паэзіі, трапнага слова.

Кніга з'яўляецца навуковым выданнем беларускіх народных загадак, сабраных з максімальнай паўнатой. Том забяспечаны ўступным артыкулам, навуковым каментарыем і паказальнікам збіральнікаў.

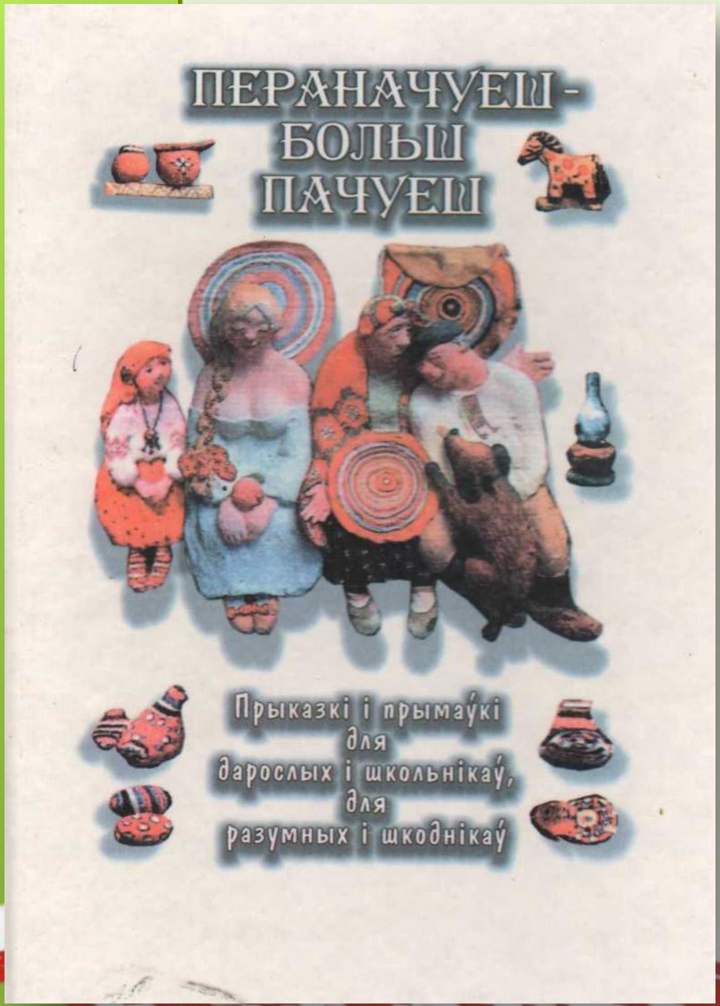

Пераначуеш — больш пачуеш : прыказкі і прымаўкі для дарослых і школьнікаў, для разумных і шкоднікаў : для сярэдняга і старшага школьнага ўзросту. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2002. — 254 с. : іл.

Рупліва адабраныя, прафесійна апрацаваныя беларускія прыказкі і прымаўкі даюць цэласнае ўяўленне пра глыбіню і значнасць мовы беларускага народа.

Выданне разлічана на шырокае кола чытачоў.

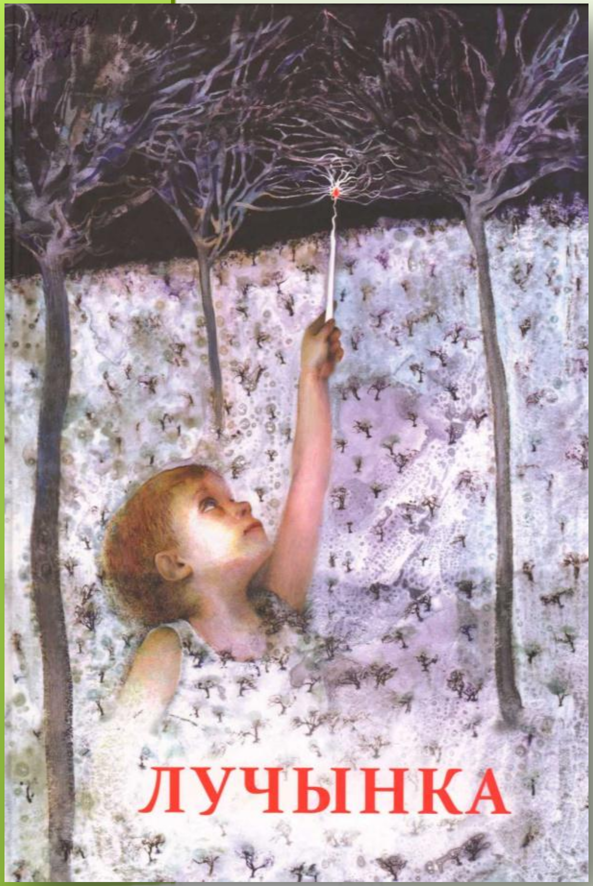

Лучынка : сінанімічныя ўзоры, моўны этыкет, вершы, проза, замовы, крылатыя выслоўі, смяшынкі, беларускі народны гумар / укладальнікі : З. І. Кустава, В. А. Салаўёва ; мастак М. В. Пракаповіч. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2013. — 240 с.

Казачнае ўвасабленне жывога агню школкі-вучэльні «Лучынка» асвеціць далейшы шлях усім, хто далучыцца да вывучэння і больш глыбокага ўспрымання роднай мовы праз слова, словазлучэнне, сказ і тэкст. Чытачы пазнаёмяцца з моўным этыкетам, культурай мовы і паводзін на аснове творчага падыходу да літаратурнага матэрыялу, што спрыяе больш глыбокаму засваенню класічных і сучасных твораў беларускіх пісьменнікаў. У кнізе ёсць раздзел для аматараў паэтычных радкоў сусветна вядомых паэтаў у перакладзе на беларускую мову. Кніга вучыць спазнаваць і разумець залацінкі народнай мудрасці, карыстацца крылатымі выслоўямі, умець разважаць і жартаваць.

Нам засталася спадчына : нарысы, вершы : для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту / укладальнікі : М. Маляўка, Т. Тарасава, Уладзімір Мазго ; мастак Лізавета Пастушэнка. — Мінск : Літаратура і Мастацтва, 2011. — 208 с. : іл.

Гэта — незвычайная кніга. Яе дораць вам аўтары «Вясёлкі» — пісьменнікі і журналісты. Творы гэтага своеасаблівага падручніка па гісторыі роднай Беларусі друкаваліся на старонках вашага любімага часопіса пад рубрыкай «Наша спадчына». Хочацца верыць, што такія кнігі будуць выдавацца і далей, бо гістарычная спадчына нашай Бацькаўшчыны багатая і цікавая.